

Bárður Jákupsson:

— Áhugin fyri teimum smáu tjóðunum er vaksandi

Tey norrønu londini hava sitið meiri ella minni illa um sátt gjøgnum øldir — og mangan borið vápn ímóti hvørjum øðrum. Vit skulu heilt upp í 19. øld, áðrenn talað kann verða um norrøna eindarkenslu.

Tað var ein av stjórnarlimunum í Norrøna Felagnum í Føroyum, Bárður Jákupsson, sum greiddi frá hesum á almenna fundinum í Havn, hvat norðurlandskt samstarv hevur at týða fyri Føroyar.

Bárður Jákupsson segði:

At savna tey norrønu londini í eindir hevði annars verið roynt so mangan — vit minnst

Margretu drottning í 14. øld — men tað, sum íbirtist í 19. øld, var á heilt øðrum bógv. Grundarlagið var nú tjóðskaparkenslan, sum tjúknadi upp í teimum norrønu londunum um hetta mundið.

Tann týska höttanin móti Slesvig forði til ta sonevndu skandinavismuna í 1840-unum, ein romantisk rorsla, har norskur og svenskur ungdomur vildi standa saman og stuðla donum í at verja hetta norrøna suðurmarkið móti preussisku atsóknini. Sum kunnigt varð hetta eitt vónbrot. Tá ið á stóð, stóðu danir einsamallir móti atsóknini

— og eftir vanlukkuna í 1864 doyði skandinavisman burtur.

Nakað av politiskum samstarvi var — og eitt veruligt politiskt úrslit kom í 1873 — tað var tann norrøna myntuniónin millum Danmark, Noreg og Svøríki — tvs. at peningur í hvørjum at hesum londunum varð lógligt gjaldoyra í hinum báðum. Tað er meiri, enn vit megna í dag.

Noreg varð leyst frá sambandi sínum við Svøríki í 1905 — og hervið var tað frælsi skapað fyri hvørt land sær, ið var grundar-

lagið fyri samarbeiði millum tey trý londini Danmark, Noreg og Svøríki. Hesi trý londini avtaldu í 1914 at hava eina felags úttanveltaða stóðu í 1. heimsbardaga.

Aftan á 1. heimsbardaga kyknaði ein áhugi upp fyri størri norrønum samstarvi.

Um aramótið 1917-18 ið mu góðir menn saman í Svøríki og tjakaðust um norrønt samarbeiði, og haðani kom initiativíð til at gera norrøn felag. Aðlanir vórðu lagdar fyri eina samskipan, soleiðis at eitt felag skuldi vera í hvørjum landi, sum skuldi arbeiða fyri samanholdi millum tær norrønu tjóðirnar á tí grundarlagi, at londini skuldu vera sjálfstøðug — og at roynd at fáa í lag felags arbeiði. Høvuðsíbirtarar vóru tveir svenskarar: figgjarmálaráðharrin C. Carleson og prof. E. Heckscher. Í 1919 mottust umboð, og tað forði til, at felogini í Danmark, Svøríki og Noreg vórðu sett á stovn.

Innbjóðingin

Í hesi fyrstu innbjóðing frá 1918 stóð:

„Norrønu felogini vilja seta sær tað mál at økja um kensluna av samhuga millum tær norrønu tjóðirnar, styrkja tey mentunarlugu og figgjarglugu bondini og fremja samarbeiði. Felagið skal styrkja tey tiltøk á hesum bógv, ið longu eru í gongd og fáa nýtt virkseimi í lag á økjum, har tað

er náttúrligt. Gjøgnum upplýsingarvirkseimi um viðurskiptini í hinum londunum á vinnulivssøki, samfelagsøki og mentunarsøki skal verða roynt at bota um tann alt ov litla kunnleika, tær norrønu tjóðirnar hava um hvørja aðra.“

Ut frá hesum sjónarmiði hevur verið arbeitt síðani. Í 1922 kom eitt felag í Islandi og í 1924 í Finnlandi, men Norrøna Felagið í Føroyum varð ikki stovnað fyrr enn í 1951. Hesi felog eru sera stór. Tað størsta er í Danmark — einir 60.000 limir. Tað svenska man hava einar 40.000 limir.

Norrøna Felagið í Føroyum hevur einar 800 limir. Felagskapurin byggir á deils persónligan limaskap, deils limaskap hjá stovnum, felogum o.t. í grannalondum okkara eru LO, arbeiðsgevarafelag, landbúnaðarfelagsskapir, kooperativ felog o.t. fastir limir, men í Føroyum eru bert einstaklingar — enn.

Felogini gingu saman í Foreningerne Nordens Forbund í 1965. Gjøgnum henda felagskap verður fyriskipað eitt rísa-stórt upplýsingarvirkseimi.

Norrøna Ráðið ein stórhending

Í 1952 kom norrøna ráðið í lag. Hetta var ein stórhending á leiðini, og møguleiki var nú fyri týðandi samstarvi á almennum politiskum stigi. Føroyar fingi limaskap har í 1968, grundað á heimastýrslógina.

Felogini senda hvørt ár umboð til Foreningerne Nordens Forbund — og har verða aðlanir gjørdar fyri ársarbeiðið. Til hesi endamáli og til skeið, stevnur o.t. hava felogini setur. At nevna tað, ið arbeitt hevur verið við, verður ov drúgft. Um nakar vil vita, fær hann upplýsingar frá okkum. Arbeidsætlanirnar frá seinastu árunum umfata meiri sosial viðurskipti og internationalt samarbeiði enn fyrr — og viðgera eisini stóðuna til menningarlandini. Dentur verður lagdur á frá Foreningerne Nordens Forbund, at norrøn tiltøk í menningarlandunum mugu samskipast betur og økjast til at umfata uppaftur fleiri lond og aðrar heimspartar.

At enda er vert at nevna, at áhugin fyri teimum smáu tjóðunum er stórur í dag í teimum stóru norðarlondunum. Frá fleiri síðum verður sagt, at ein stór uppgáva hjá hesum stórru norrønu tjóðunum er at skapa møguleikar fyri, at hesar smáu tjóðir — so sum íslendingar, føroyingar og samar skulu kunnast fáa umstøður til at trivast figgjarglugu og mentunarlugu.

orðaskifti. Hann sigur eisini, at orsøkin til, at Kampmann røkk teim úrslitum, hann gjørdi, var, at hann í samráðingum var so opin og ærligur, at mangan var hildið, at hann spældi kort síni ov tíðliga út; men tað visti seg hvørja ferð, at hetta bert var, tí at hann longu undan øðrum hevði sæð teir møguleikar, sum lógur longur frammi.

Hetta skoðsmál frá einum mótstøðumanni kunnu øll, sum hava havt viðskifti við Viggo Kampmann, taka undir við, tí hóast hann í fólksins eygum ikki stóð sum hin fevnandi og stinni faðirin, so var hann hollur vinur, og so botnaði politiski hugur hansara fremst av øllum í áhuga fyri menneskjum og korum teirra, korum hins einstaka.

Hann, sum legði truplar spurningar ella ynski fram fyri Viggo Kampmann, kom at sanna, at hóast tað ikki altið vóru politiskir møguleikar fyri teim loysnum, sum ynskjandi vóru, so varð altið rokkið nokur fótatet viðari; har ein gøta var stongd, royndi Viggo Kampmann aðrar, sum ofta vóru seg at vera gongdar. Teir føroyingar, sum hava hesa sannføring um mannin, eru ikki fáir. Hesi ár, har viðurskiptini politiskt vóru so viðbrekin Danmarkar og Føroya millum, hevði tað ómetaligan týðning, fyri at gongd kom á, at ein slíkur maður legði orku sína í at finna skilagóðar loysnir í flestu forum.

Lóggávurnar um realkreditstovnin, um fólkapensjónina, um 60-millióna grunnin, um sjúkráshúsbýggingarnar eru vardar eftir Viggo Kampmann í Føroyum; tær vóru framar við hansara medvirkan, ella lunnar

vóru lagdir undir tær, meðan hann virkaði, soleiðis at tær kundu fremjast seinni. Hann virkaði sum semingsmaður undir stríðnum um læknaviðurskiptini í Klaksvík, og hann hevur lagt orku sína í at skapa mong vinnulig tiltøk í Føroyum størri og smærri.

Vit minnst tí henda mann við virðing og takkseimi.

Kampmann var avgjørdur socialistur og vildi skapa hitt socialistiska samfelagið, hesum røkk hann ikki, men við gløggskeygni virkaði hann fyri bettum korum til hin einstaka og fyri frælsi figgjarglugu, sosialt og mentunarlugu til hin einstaka. Hann var avgjørdur demokrat og vendi sær ímóti at seta ígjøgnum eitt socialistiskt samfelag á annan hátt enn við fullari demokratiskari undirtøku frá einum meiriluta í tjóðini.

Eg vil enda við nokrum orðum segd av Viggo Kampmann, sum lýsa mannin:

„Vit mugu aldri gloyma, at sjálvt um tað gongur avbera væl, sjálvt um búskapur okkara er væl fyr, og vit gerast ríkari hvør sær, so eru altið nokur, sum ikki orka at fylgja við, og tað vilja vera menneskju her heima hjá okkum eins og úti í stóru verð, sum eiga krav uppá okkara solidaritet og stuðul. Tað eru kor teirra, sum til eina og hvørja tíð eru ringast fyr, sum boða frá, hvussu langt vit rukku.“

Orð at leggja sær í geyma, skal ikki materiella vælferðin syndra samhaldskensluna millum menneskju.

Ein kappi er fallin.

5. juni 1976
Atli P. Dam

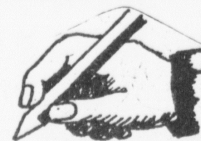

Hin himmalski kekkurin

Í Sosialinum nr. 30 sá eg hesa yvirskrift. Eg vil vóna fyri tína egnu skuld, at tað er av óvitinheit, tú skrivar so.

Tann himmalska kekkkontoin varð upprættað á Golgata til ein og hvønn, sum persónliga tekur og hevur av henni, hon er eisini fyrri teg, tú, sum sigur, at tú ert einsyndari; hevur tú av tíni konto, so skalt tú verða frelstur; men hevur tú ikki, so er og verður tú ein syndari, og so fert

tú tortapt og endar í helviti, og tá er dómurin avsaður í eldsgjónum, tað er hin annar deyðin; soleiðis sigur Guðs Orð. Hevar tú av tí himmalsku kekkkontoini, hon sum verður rætt tær úti á Golgata, so fært tú frið í hjartað, tá ert tú ikki ein syndari longur, men frelstur av Guðs stóru náði. Kontoin er tín ogn, eingin annar kann heva av henni ella geva tær hana, man kann bert siga tær frá, at hon er har.

Eg feldi trongd til at fortelja tær hetta, tí sjálvur havi eg verið har, og eg fekk frið, ein frið, sum fylgir við kontoini, og sum heimurin ikki kann geva.

Heilsan
Tórus Zachariassen